

Scenariusz lekcji – *Czas na yass!*

Czas trwania: 90 min (lub 2 x 45). Wersja 45 min: ograniczyć „opowiadanie” i skupienie się na muzyce (informacje zamieszczone są na slajdach); lub odrzucenie któregoś fragmentu (np. całej zagranicy i rozpoczęcie od polskich wykonawców; nie wszystkich też trzeba omawiać szczegółowo; można jak najmniej teoretyzować, a jak najwięcej prezentować muzyki, słuchać reakcji i rozmawiać o tym, co czują i dlaczego – cel: sprawić aby uczniowie nie bali się mówić o muzyce).

Cel: Całościowe przybliżenie uczniom zjawiska, jakim jest yass

Uwaga: temat raczej dla starszej młodzieży, dla dzieci zbyt awangardowe i trudne, a także niosące treści wymagające większej dojrzałości.

1. Wstęp – 5 min

Prezentacja fragment znanego standardu jazzowego – może być *Autumn Leaves*, *Stella by Starlight*, np. <http://www.youtube.com/watch?v=XSXYu-3r1S8>

Pytania do uczniów: Czy podobało się (tak, nie). Co się podobało, co się nie podobało? Czy uważają ten utwór za nudny? (tak – w połowie lat 90. pojawiła się grupa młodych muzyków, która też tak myślała; nie – a co by było, gdyby tego utworu słuchać na okrągło, w różnych wykonaniach ale wciąż rozpoznanego? Znudziłby się – tak jak kilku młodym ludziom). Ci ludzie postanowili grać nową muzyką, którą nazywali yassem.

2. Nazwa – ok. 5 min

Należy skupić się na punkcie drugim (szczególnie na pierwszej części) – by pokazać różnice między dwoma rodzajami muzyki, między dwoma sposobami myślenia o muzyce, które znajdują się już w samej nazwie.

Pytania do uczniów: Czy słyszeli o muzykach yassowych? Może ktoś słucha? (głos pozytywny może być pomocny w odwoływaniu się do pozytywnych doświadczeń, w przywoływaniu wiedzy fana; jeśli nikt nie słucha – powinno skupić się na tym, że to jest muzyka bardzo różnorodna, obok rzeczy trudnych zawierająca muzykę przystępną). Obok muzyki (jeśli się nie spodoba) warto akcentować od tego miejsca buntowniczy charakter sceny yassowej.

3. Początki – ok. 8 min

Na slajdzie znajduje się dużo informacji – należy wydobyć kontrkulturowy sprzeciw Totartu i jego kontynuację w yassie. Informacje warto uzupełnić o pokazanie muzyki, do której się odwoływał Tymon Tymański i inni yassowcy. Warto skorzystać z serwisu youtube, na którym warto poszukać nagrań koncertowych tych, którzy yass zainspirowali:

- Frank Zappa: <http://www.youtube.com/watch?v=rzPUZwev7V8>
- Ornette Coleman: <http://www.youtube.com/watch?v=Xt-leaZ4L6w>
- Charles Ives: <http://www.youtube.com/watch?v=bb2PT0diWu0>

4. Zespół Miłość – ok. 10 min

Na slajdzie – przedstawiona historia zespołu, należy ją streścić wybierając punkty węzłowe (założenie, dołączenie Moździerza, sukces *Asthmatic*, śmierć Jacka Oltera)

Koniecznle pokazać kilka przykłądów muzycznych np. z płyty *Athmatic*.

Dyskusja: co uczniowie sądzą o tej muzyce? Jakie są ich wrażenia? (Na razie bez wskazywania wartości, zebrać opinie)

5. Założenia – ok. 8 min

Streścić założenia zamieszczone na slajdzie, przeczytać cytaty.

Dyskusja: Czy uczniowie rozumieją założenia yassu? (Własnymi słowami) Czy zgadzają się? (Jeśli są uczniowie zainteresowani jazzem – mogą podać krytyce yass, może się wywiązać dyskusja).

6. Muzyka – ok. 10 min

Slajd opisuje muzykę yassową w ogóle, wskazuje na jej powszechnie występujące cechy.

Po zreferowaniu slajdu – poprosić uczniów o powtórzenie w punktach, tak by mogli sami sformułować tę ogólną charakterystykę yassu. Można dobrać do każdego przykłądu muzyczny przykłąd, ale nie jest to w tym punkcie niezbędnle.

7. Ludzie – ok. 10 min.

Warto skupić się na trzech osobach – Ryszardzie Tymonie Tymańskim, Leszku Możdzerze i Jacku Olterze. To jest moment by odwołać się do ich karier – pokazać przykładowe nagrania. Szczególnie ciekawy może być tu przykłąd Leszka Możdżera – warto sięgnąć po jakies jego nagranie z zespołem Miłość, a potem pokazać co gra dziś (wybrać coś spokojnego dla kontrastu, na przykłąd z płyty *Piano*).

Jacek Olter to legenda yassu, powstał poświęcony mu film dokumentalny, do którego warto dotrzeć, np. via youtube: http://www.youtube.com/watch?v=g8S_skOnh-M (uwaga: film może być dla dzieci za trudny, dla młodzieży – po uprzednim przygotowaniu i wprowadzeniu w temat – odpowiedni, choć historia Oltera jest tragiczna, świetny muzyk i chory na schizofrenię człowiek, który nie wytrzymał ciężaru choroby i popełnił samobójstwo).

8. Zespoły i płyty ok. 15-20 min

To jest główne miejsce na prezentowanie muzyki. Informacje na slajdach są zwięzłe, łatwe do zanotowania; to czas na słuchanie i rozmowę – o wrażeniach. Szczególnie warto sięgnąć po pastiszową płytę P.O.L.V.I.R.U.S., *Koncert w Mózgu*, coś z repertuaru Miłości oraz Arythimc Perfection. Czy tego rodzaju improwizacje się podobają? Co się podoba, a co nie? Czy wiedza o założeniach – pomaga w zrozumieniu tej muzyki? Do jakiego stopnia?

9. Humor – ok. 5 min.

Na przykłądzie slajdu pokazać żartobliwy, parodystyczny charakter muzyki yassowej. Ten humor nie do każdego trafia, ale każdemu można spróbować wyjaśnić grę słów, znaczenie prowokacji językowej, żartobliwe aluzje, cytaty. Można pobawić się z uczniami w wymyślanie nazw dla zespołów yassowych, w wymyślanie nowych tytułów piosenek.

10. Klub Mózg – ok.3 min

Krótki fragment, ale potrzebny by uczniowie zapamiętali najważniejsze miejsce związane ze sceną yassową. Wydobyć jego artystyczny, awangardowy charakter (tło muzyczne: *Koncert w Mózgu*).

11. Zakończenie – ok. 5-10 min.

Najważniejsze jest wydobyć „plusów i minusów”, trzeba omówić reakcje pozytywne i negatywne.

Dyskusja: kto za, a kto przeciw yassowi? Komu się podoba bardziej, komu mniej? Czy uczniowie zgadzają się z cechami pozytywnymi, bądź negatywnymi? A może sami dostrzegają jakieś wady lub zalety?

Po dyskusji warto uświadomić, że każdy ruch artystyczny ma dobre strony swojej działalności, że ma je też yass – skupić się na „cechach pozytywnych”.

12. Bibliografia

Dać uczniom szansę na spisanie bibliografii, żeby mogli sami poszukiwać. Zachęcić do surfowania po youtube w poszukiwaniu koncertów zespołów yassowych, żeby mogli sobie sami wyrazić zdanie o tej muzyce i tych zespołach.

Opracowanie Mariusz Gradowski